

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2007. október 30.

DRÁMA

**EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI
ÉRETTSÉGI VIZSGA**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

**OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM**

Feladatok

1. Mutassa be egy konkrét, epikus alapanyagból írott drámai mű elemzésén keresztül, mennyiben más egy epikus és egy drámai mű alapszerkezete, építkezésmódja! Dolgozatában elsősorban a drámai mű elemző bemutatására helyezze a hangsúlyt! Segítségül felhasználhatja a mellékelt szövegrészletet is. (1. számú melléklet).
2. Hasonlítsa össze a barokk kori, illetve a mai színház társadalmi szerepét, értelmezze helyét az adott kor kultúrájában! Dolgozatához felhasználhatja a mellékletben szereplő illusztrációkat is (2. számú melléklet).
3. Mutassa be a nemzetközi mércével is jelentősnek tekinthető hazai színházak vagy alkotóműhelyek valamelyikét! Választását dolgozatában konkrét példákkal (nemzetközi szinten elért eredményekkel, recenziók felidézésével stb.) támassa alá!

Melléletek

1. számú melléklet

Nem minden drámára jellemző [...] az „ügyes meseszövés,” sőt a legtöbb dráma, amelyre ez jellemző, másodrangú. Ha az elsőrangú dráma lebeg előttünk, akkor nem a csodálkozásra és a feszült várakozásra, nem a történetre gondolunk. Akik a drámát a történettel azonosítják, elméletüket Arisztotelésztől „eredeztetik,” de az ő kifejezett szándéka ellenében. [...] Azzal, hogy a történetet a tragédia „lelkének” nevezte, Arisztotelész talán azt akarta mondani, hogy véleménye szerint a drámaírónak a rendelkezésre álló számos eszköz közül ez az elsődleges. Ha a dráma a rendkívüli helyzetek művészete, akkor a történet az az eszköz, amellyel a drámaíró belevisz minket ezekbe a helyzetekbe, majd (ha úgy tartja kedve) ismét kisegít belőlük. A történet útján teremti meg a szükségszerű összeütközéseket – egy perverz rendőrhöz hasonlóan, aki nem egymás mellé, hanem egymásba irányítja az autókat. Az összeütközések kíváncsiságot keltenek, és oly módon rendezhetőek el, hogy feszült várakozást keltsenek.

(Eric Bentley: A dráma élete, ford. Földényi F. László)

2. számú melléklet

Komikus balett színpadképe

XIV. Lajos király Apollón szerepében

Vásári színjáték és közönsége

Színpadterv egy gépszínpadi előadáshoz

Javítási-értékelési útmutató

1. Mutassa be egy konkrét, epikus alapanyagból írott drámai mű elemzésén keresztül, mennyiben más egy epikus és egy drámai mű alapszerkezete, építkezésmódja! Dolgozatában elsősorban a drámai mű elemző bemutatására helyezze a hangsúlyt! Segítségül felhasználhatja a mellékelt szövegrészletet is (1. számú melléklet).

Javítási-értékelési szempontok	Pont
A feladat megértése (0-10 pont) • A vizsgázó megértette-e a feladatban felvetett problémát? A feladat egy epikus alapanyagból írott drámai mű elemzése, illetve epikus előzményével való összevetése. Ennek megfelelően egy drámaelemzés – különösen, ha a vizsgázó nem epikus alapra épülő drámát választ – önmagában nem fogadható el. Nem megoldása a feladatnak az epikus és drámai művek általános jellemzését tartalmazó fogalmazvány sem. • A feladatban kijelölt tárgyat elemzi-e? A feladat egy epikus mű drámai formában való átdolgozásának elemzése, és e két műnem sajátosságaiból fakadó különbségeik felmutatása; a vizsgázótól nem várható el, hogy mind a két alkotást teljes mélységében elemezze. Ugyancsak nem várható el, hogy elemzésében több ilyen műre kitérjen, vagy azok színpadi megvalósulását elemezze. Példaként vagy az érvelés alátámasztásaként azonban szerepelhet több ilyen műre, illetve előadásra történő utalás is. • A vizsgázó válasza túlnyomó részben a probléma elemzésére irányul-e? • A vizsgázó válasza eltér-e a feladatban megfogalmazott témától? A feladat egy epikus alapanyagból írott drámai mű elemzése, illetve epikus előzményével való összevetése, így ha más vizsgálati szempont hangsúlyosabbá válik (pl. az epikus alapanyag cselekményének ismertetése), vagy a dolgozat csak az epikus mű elemzésére szorítkozik, a dolgozat a kifejtendő elemek arányában értékelhető. • Tudja-e „tartani” a témát? Téma: egy epikus alapanyagból írott drámai mű elemzése, illetve epikus előzményével való összevetése. Ha valamely adat vagy gondolatmenet nem kapcsolódik meggyőző módon a téma kifejtéséhez (ilyen lehet pl. a választott epikus alapanyag irodalomtörténeti jelentőségének taglalása), az levon a dolgozat értékéből. A levonás értéke 1-3 pont lehet.	10

Az ismeretek mennyisége, mélysége (0-15 pont) • A vizsgázó rendelkezik-e az elemzéshez szükséges alapvető ismeretekkel, elemzési szempontokkal? Általános elemzési szempontok: • az epikus és drámai művek műnemi sajátosságai; • e két műnem szerkezeti alapelemei; • a drámai mű hatásmechanizmusának törvényszerűségei; • a dramatizálás főbb megfontolásai; • a drámai mű mint színpadra írt alkotás sajátosságai. • Jól emelte-e ki elemzésében a lényegét? A vizsgázónak elemzésében ki kell térnie az epikus és drámai művek sajátosságaira, ezek különbségeire, valamint az epikus műveket alapul vevő dramatizálás egyes megfontolásaira, illetve ezeknek a választott műben megjelenő formáira, és mindezekre vonatkozóan összegző megállapításokat kell tennie. • Fogalmazványában helyesen használta-e a vizsgázó a témára vonatkozó szakszókincset? Pl. epika, dráma, cselekmény, narráció, dramatizálás, szereplő, viszonyrendszer, feszültség, jelenet.	25
A téma kidolgozottsága, a megközelítés sokszínűsége (0-10 pont) • Dolgozatában a vizsgázó milyen színvonalon tudta a feladatban elvárt problémát megközelíteni, értelmezni, azonosítani és kidolgozni? • Fogalmazványának meghatározó eleme-e a megközelítés sokszínűsége, az értelmezés és elemzés összetettsége? Pl. képes-e komplex módon látni az epikus mű és a belőle íródo színpadi alkotás viszonyát, képes-e felismerni a műnemváltásból és a befogadóval való találkozás módjának különbségéből fakadó transzformációk jelentőségét?	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség • Elvárt a szerkesztett szöveg. E szempontból tehát nem értékelhető a nagyrészt vázlatosan összeállított vagy egymással nem összefüggő mondatokból álló válasz. • Elvárható, hogy a vizsgázó gondolatmenete összefüggő, követhető, logikus legyen. • Elvárható, hogy a dolgozatban szereplő állításokat a vizsgázó elsősorban a megadott tematikus keretek között fogalmazza meg, illetve állításait szükség esetén valamely konkrét előadásra vonatkozó hivatkozásokkal támassza alá.	15

2. Hasonlítsa össze a barokk kori, illetve a mai színház társadalmi szerepét, értelmezze helyét az adott kor kultúrájában! Dolgozatához felhasználhatja a mellékletben szereplő illusztrációkat is (2. számú melléklet).

Javítási-értékelési szempontok	Pont
A feladat megértése: • A vizsgázó megértette-e a feladatban felvetett problémát? A feladat a színház társadalmi, kulturális szerepének komplex megközelítése a tárgyalt két történeti korszakban. • A feladatban kijelölt tárgyat elemzi-e? A feladat a színházi formanyelv és társadalmi környezete, valamint ezen keresztül a színház kulturális szerepére vonatkozó állítások megfogalmazása. • A vizsgázó válasza túlnyomó részben a probléma elemzésére irányul-e? A feladat a színház társadalmi szerepének a két tárgyalt korszakban való megjelenésére, ezek elemző összehasonlítására irányul. Ebből következően nem elegendő a mellékelt ábrák (vagy azok egyikének) tárgyyszerű leírása. • A vizsgázó válasza eltér-e a feladatban megfogalmazott témától? • Tudja-e „tartani” a témát?	10
Az ismeretek mennyisége, mélysége (0-15 pont): • A vizsgázó rendelkezik-e az elemzéshez szükséges alapvető ismeretekkel, elemzési szempontokkal? • A barokk és a jelenkor társadalom- és színházeszménye; • A színház mint szórakoztató és kulturális esemény; • A barokk színház udvari és népi formái, műfajai; • A barokk és a (poszt)modern színház jelrendszere, technikai lehetőségei és formanyelvének főbb elemei; • A barokk kori és a (poszt)modern polgárság és arisztokrácia mint a színház fő társadalmi bázisa; • A mecenatúra és kommercialitás szerepe a színházban és a kultúra egészében. • Jól emelte-e ki elemzésében a lényegét? • Fogalmazványában helyesen használta-e a vizsgázó a korszakra és a témára vonatkozó szakszókincset? Pl.: műfajok, opera, balett, arisztokrácia, színpadtechnika, színpadi konvenciók.	25
A téma kidolgozottsága, a megközelítés sokszínűsége (0-10 pont): • Dolgozatában a vizsgázó milyen színvonalon tudta a feladatban elvárt problémát megközelíteni, értelmezni, azonosítani és kidolgozni? • Fogalmazványának meghatározó eleme-e a megközelítés sokszínűsége? Pl.: A vizsgált korszakok ember- és társadalomképe; a színház mint közösségi tér funkcióváltozásai.	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség: • Elvárt a szerkesztett szöveg. E szempontból tehát nem értékelhető a nagyrészt vázlatosan összeállított vagy egymással nem összefüggő mondatokból álló válasz. • Elvárható, hogy a vizsgázó gondolatmenete összefüggő, követhető, logikus legyen. • A válasz szerkezete megfelel-e a feladat által megkövetelt gondolatmenetnek?	15

3. Mutassa be a nemzetközi mércével is jelentősnek tekinthető hazai színházak vagy alkotóműhelyek valamelyikét! Választását dolgozatában konkrét példákkal (nemzetközi szinten elért eredményekkel, recenziók felidézésével stb.) támassza alá!

Javítási-értékelési szempontok	Pont
A feladat megértése: • A vizsgázó megértette-e a feladatban felvetett problémát? A feladat egy nemzetközi mércével is jelentősnek tekinthető hazai színház vagy alkotóműhely elemző bemutatása. • A feladatban kijelölt tárgyat elemzi-e? A bemutatott színházról vagy alkotóközösségről valóban elmondható-e, hogy nemzetközileg jelentős sikereket mondhat magáénak? Elfogadható például a jelentős budapesti vagy vidéki kőszínházak mellett az Artus Társulat, a Frenák Pál Társulat vagy a Krétakör Színház tevékenységének elemzése. • A vizsgázó válasza túlnyomó részben a téma elemzésére irányul-e? • Tudja-e „tartani” a témát?	10
Az ismeretek mennyisége, mélysége (0-15 pont): • A vizsgázó rendelkezik-e a szükséges alapvető ismeretekkel, szempontokkal? Az alkotóműhely • elhelyezése a színházi struktúrában, • története, működésének főbb állomásai, • művészetének esztétikai, morális, filozófiai sajátosságai, • nemzetközi mércével is kiemelkedő alkotásai, • hazai és nemzetközi fogadtatása (közönség, szakmai kritika), • díjak és egyéb elismerések. • Jól emelte-e ki a lényegét? • Fogalmazványában helyesen használta-e a vizsgázó a témára vonatkozó szakszókincset? Pl. kőszínház, táncszínház, realizmus, eklektikus, vendéjáték, turné.	25
A téma kidolgozottsága, a megközelítés sokszínűsége (0-10 pont): • Dolgozatában a vizsgázó milyen színvonalon tudta a témaként megjelölt színház vagy alkotóközösség művészetének sajátosságait megközelíteni, értelmezni, azonosítani és kidolgozni? • Fogalmazványának meghatározó eleme-e a megközelítés sokszínűsége, összetettsége? Pl. történeti, esztétikai, összehasonlító.	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség: • Elvárt a szerkesztett szöveg. E szempontból tehát nem értékelhető a nagyrészt vázlatosan összeállított vagy egymással nem összefüggő mondatokból álló válasz. • Elvárható, hogy a vizsgázó gondolatmenete összefüggő, követhető, logikus legyen. • A válasz szerkezete megfelel-e a feladat által megkövetelt gondolatmenetnek?	15